

Metsaseaduse muutmise seadus – 890 SE

Keskkonnakomisjon 02.06.2026

Tiit Maran – SDE

Eelnõu sisu I

Muudatused:

paragrahvi 29 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Raievanuse, millest alates lageraie on lubatud, kehtestab puuliikide ja boniteediklasside kaupa valdkonna eest vastutav minister metsamajandamise eeskirjaga, arvestades, et see on:

- 1) männi ja kõvalehtpuude lageraie korral 100–160 (*enne 90 – 160*) aastat;
- 2) kuuse lageraie korral 70–120 (*enne 60 – 120*) aastat;
- 3) kase ja sanglepa lageraie korral 70–80 (*enne 60 – 80*) aastat;
- 4) haava lageraie korral 40–50 (*enne 30 – 50*) aastat.“;

Muudatuse tähendus:

Lubatud raievanuse alampiiri tõstetakse 10 aasta võrra.

Eelnõu sisu II

- 2) paragrahvi 29 lõike 6 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks.

Muudatuse tähendus:

Lõpetatakse diameetripõhine raie.

NB! Langetatud raievanuste (kõigi puuliikide keskmine vanus puistus) ja diameetripõhise raie kombineerimine võimaldab raiuda palju nooremalt metsa

Milline on tegelik raiutud vanus diameetri ja vanuse kombineerimise tõttu?

Keskmised uuendusraie vanused enamuspüüliigiti jagoniteediklassiti

Enamuspüüliik	Boniteediklass					
	1A	1	2	3	4	5
Mänd	60	74	84	98	107	118
Kuusk	57	67	76	88	89	91
Kask	56	60	69	71	72	74
Haab	36	45	48	60	63	
Sanglepp	59	60	61	63	64	66
Hall-lepp	30	30	30	30	30	

Mänd: lubatud vahemik –
90 – 160

Kuusk: lubatud vahemik
60 - 120

Kask ja sanglepp:
lubatud vahemik 60 - 80

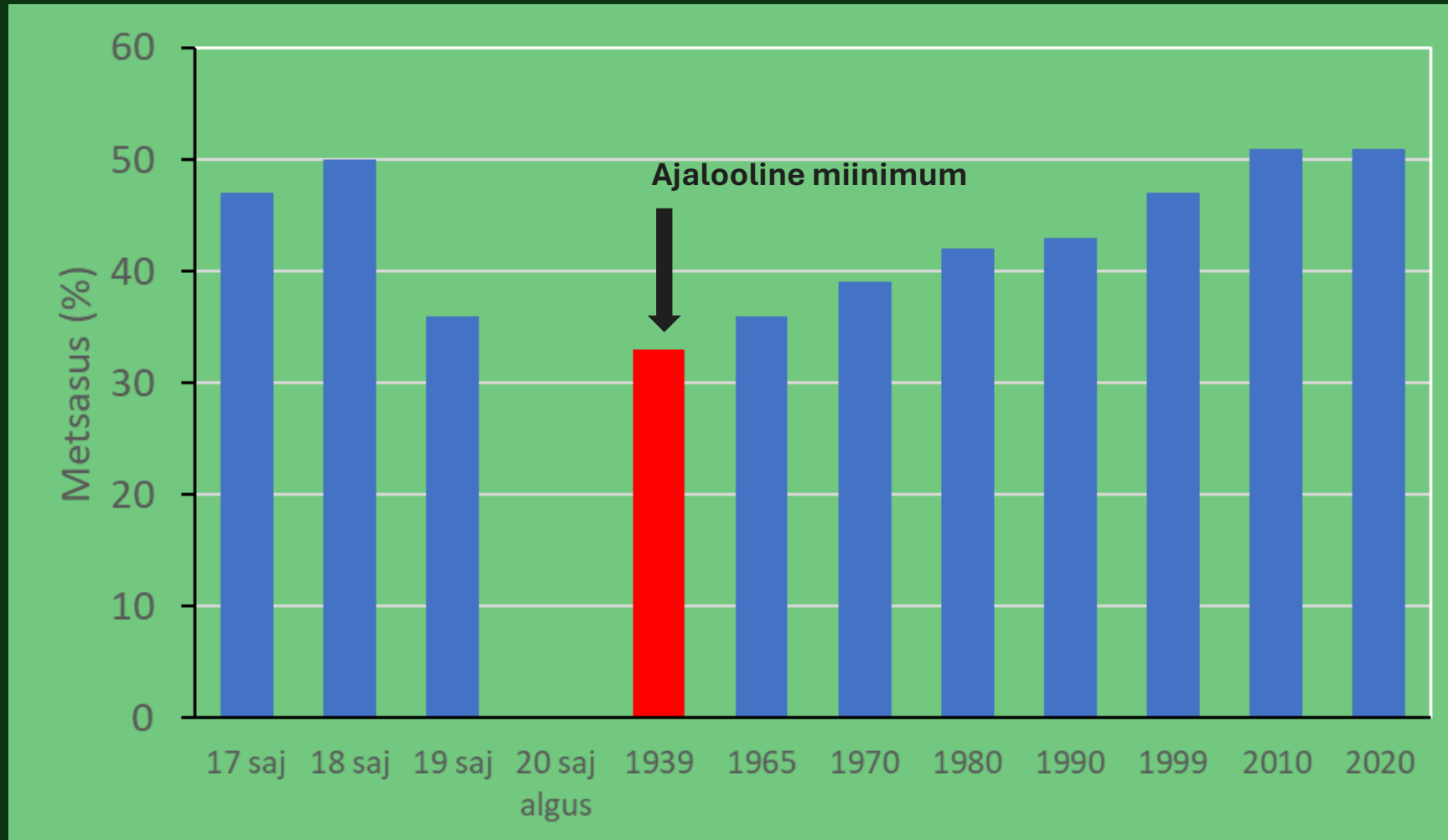
Haab: lubatud vahemik
30 – 50

Miks eelnõu on oluline?

- Praeguse metsaseaduse varasemad muudatused on võimaldanud tugevalt paindlikumat raieotsustust – tulemus: üleraie
- Valitsuse metsaseaduse muutmise eelnõu ei lahenda praeguse metsaseaduse sisulisi probleeme, vaid kinnistab need enam kui 2/3 metsamaast; lähitulevikus probleemid süvenevad
- Probleemid avalduvad:
 - Majanduses
 - Maaelus ja sotsiaalses keskkonnas – identiteedis
 - Kliimaküsimustes
 - Elurikkuse seisundis

Olukorra kirjeldus

Metsamaa pindala muutused

Allikas: T. Meikar (2023), Maaleht / Delfi; andmed artikli tekstist

Muudatused metsapoliitikas

- **1999. aastal – raienormi** (arvestuslangi) kaotamine – kõike kriteeriumidele vastavat võib raiuda:
 - Enne – „riik määrab, kui palju tohib raiuda“ – ökosüsteemne lähenemine
 - Pärast – „raiuda võib kõike, mis lubatud“ – tööstuslik lähenemine
- **2003. aastal – katse raiemahtusid õiguslikult ohjeldada**
- **2007. aastast alandatakse alamaktidega raievanuseid ja jätkatakse diameetripõhise raiega**
- **2008. aastal – kaotati metsakategooriad (hoiumets, kaitsemets ja tulundusmets).**

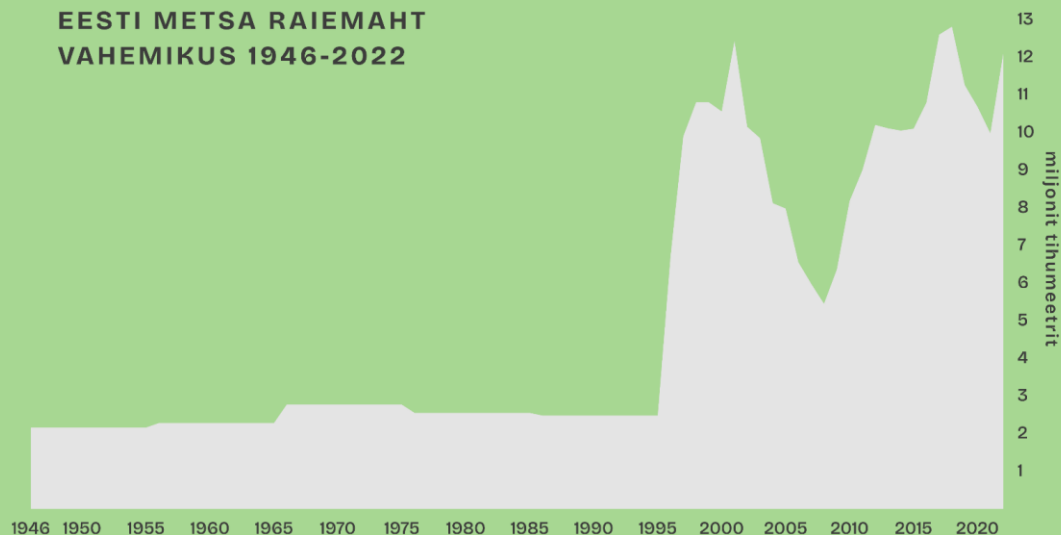
Metsa uus jaotus: looduskaitse ja tooraine – **kogukonnametsade ja rohevõrgustiku probleemide algpunkt.**

- Enne: **funktsioon** → määrab majandamise
 - Pärast: **piirangud** → määravad majandamise
- **2014. aastal – raievanust** ei määra enam peapuuliik, vaid puuliikide kaalutud keskmine vanus.
- **2017. aastal – majanduslikult** olulise kuuse raievanuse alandamine.

Raievõimaluste paindlikumaks muutmisele annab lisa kombinatsioon diameetripõhise raiega

Raiemaht ajaloos

EESTI METSA RAIEMAHT
VAHEMIKUS 1946-2022

Kasutatud andmed:
"Eesti metsanduse 100 aastat", Toivo Meikar (aastad 1946-1995)
Aastaraamat "Mets", SM (aastad 2000-2022)
Metsakaitse- ja metsakorralduskeskus (aastad 1996-1999)*

*(aastatel 1996-1999 dokumenteeritud raiemahu andmestik sisaldab ebatäpsusi)

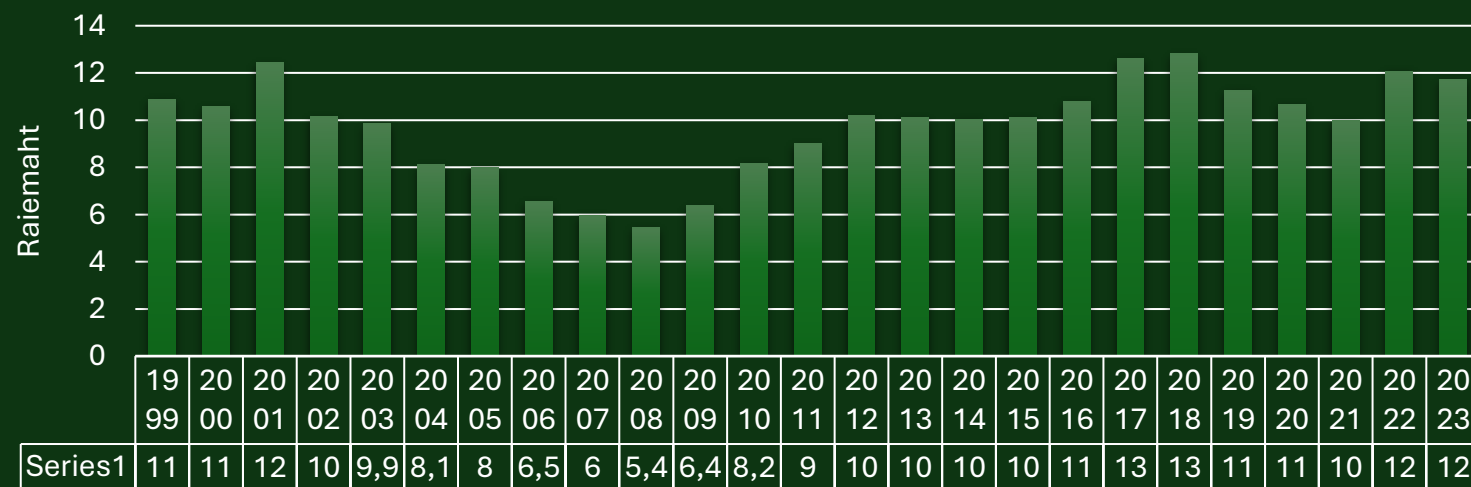
Riigimetsa raieintensiivsus (majandatav mets)

(T. Meikar, 2023, Maaleht;

Aastaraamat Mets 2020)

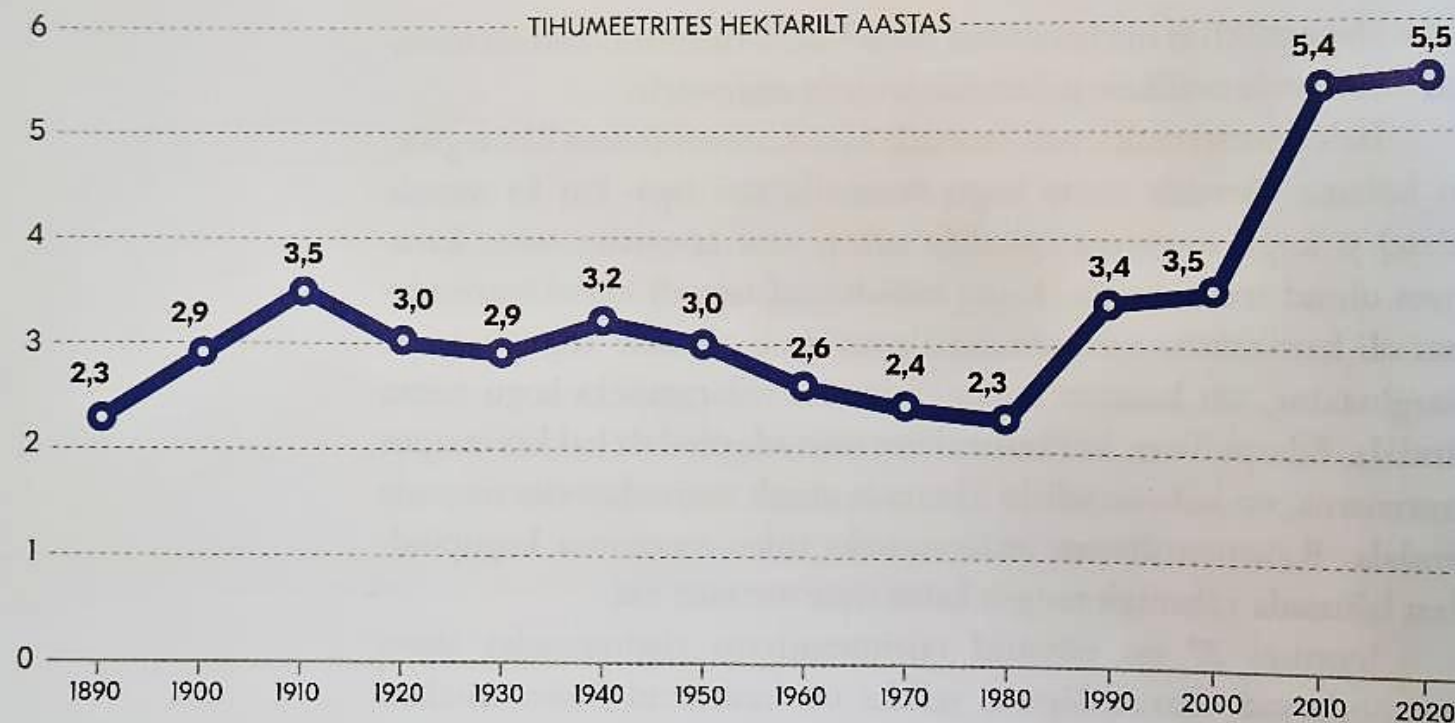
Aastaraamat Mets 2023

Raiemaht MSI järgi aastate kaupa (mln m3)

https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus_metsamajandus

Raieintensiivsuse muutus ajaloos

Joonis 27. Raieintensiivsus (tm/ha/a) riigimetsas perioodil 1890–2020^{19,20}

Majandusmetsa aastane lageraie %:

Füüsilised isikud: 1–1,5% - 70–100

a

RMK: 1,4–1,7% - 60–70 a

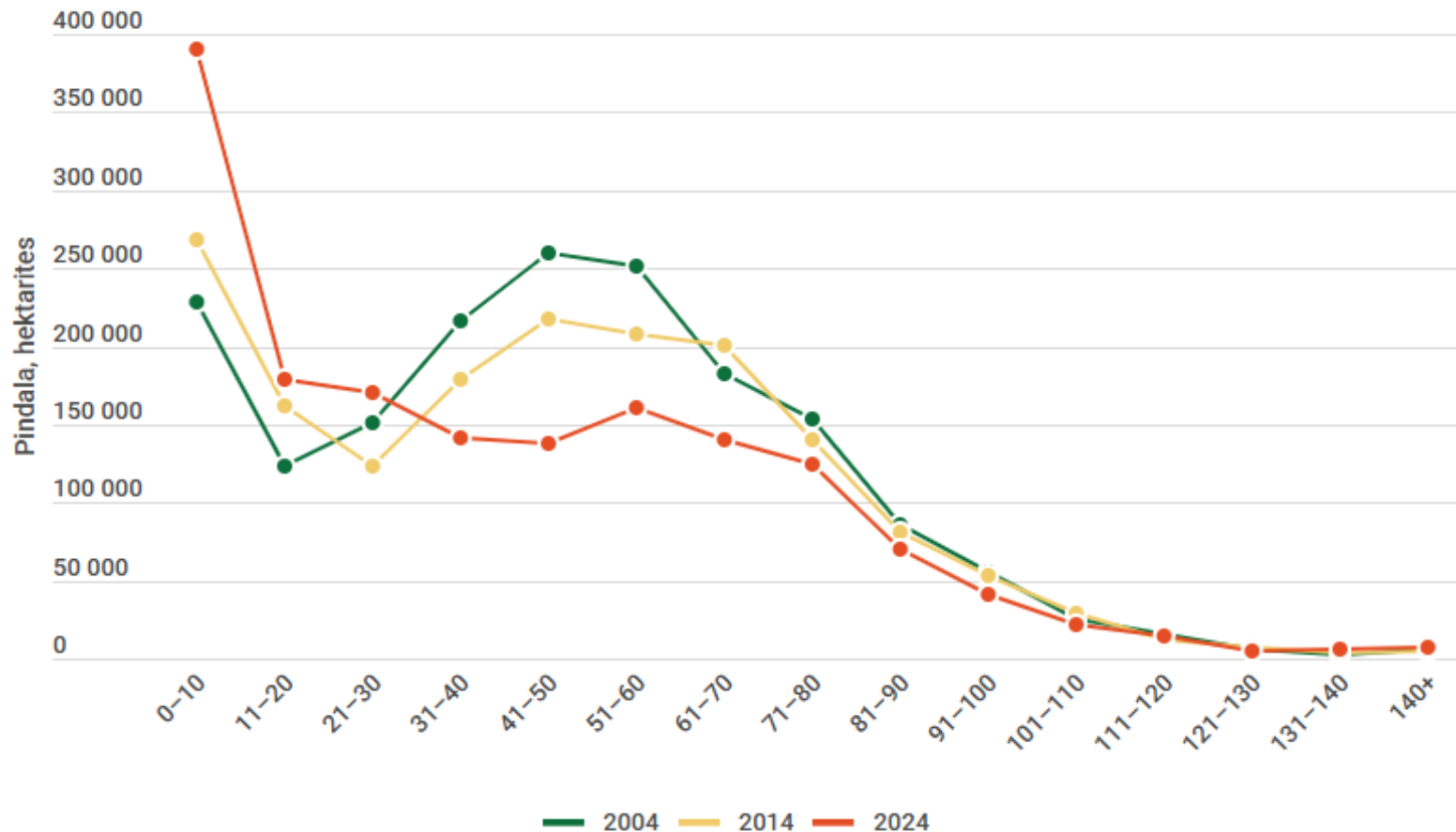
Juriidilised isikud: 2,5–3% - 30–40 a

Riigimetsa raieintensiivsus (majandatav mets)
(T. Meikar, 2023, Maaleht; Aastaraamat Mets 2020)

„raieringi pikkus“

Eesti metsa vanuselise struktuuri muutus

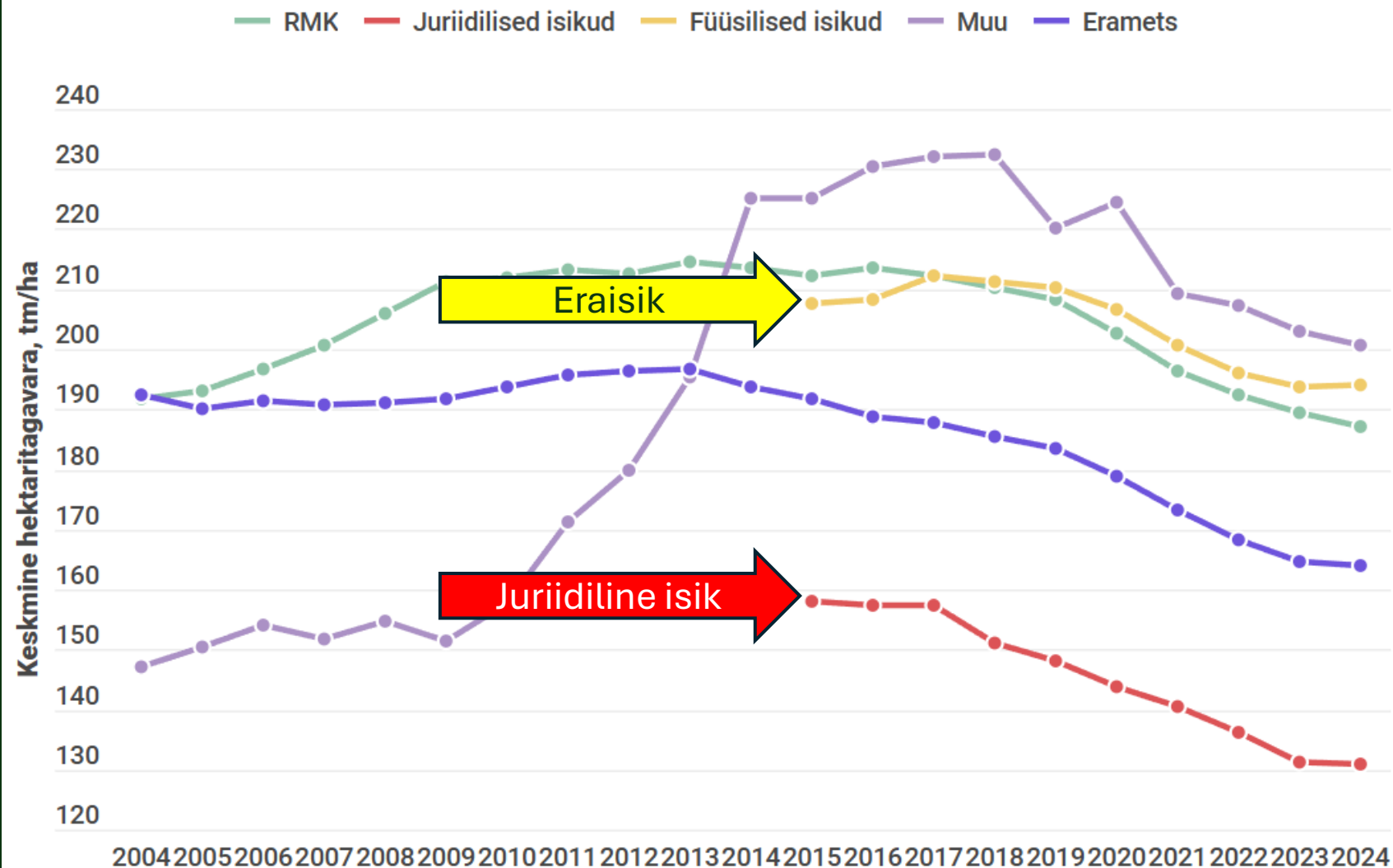
Andmed: keskkonnaagentuuri tehtav statistiline metsainventuur

Vanuseline struktuur

Keskmine vanus

Keskmine hektaritagavara

Keskmine hektaritagavara

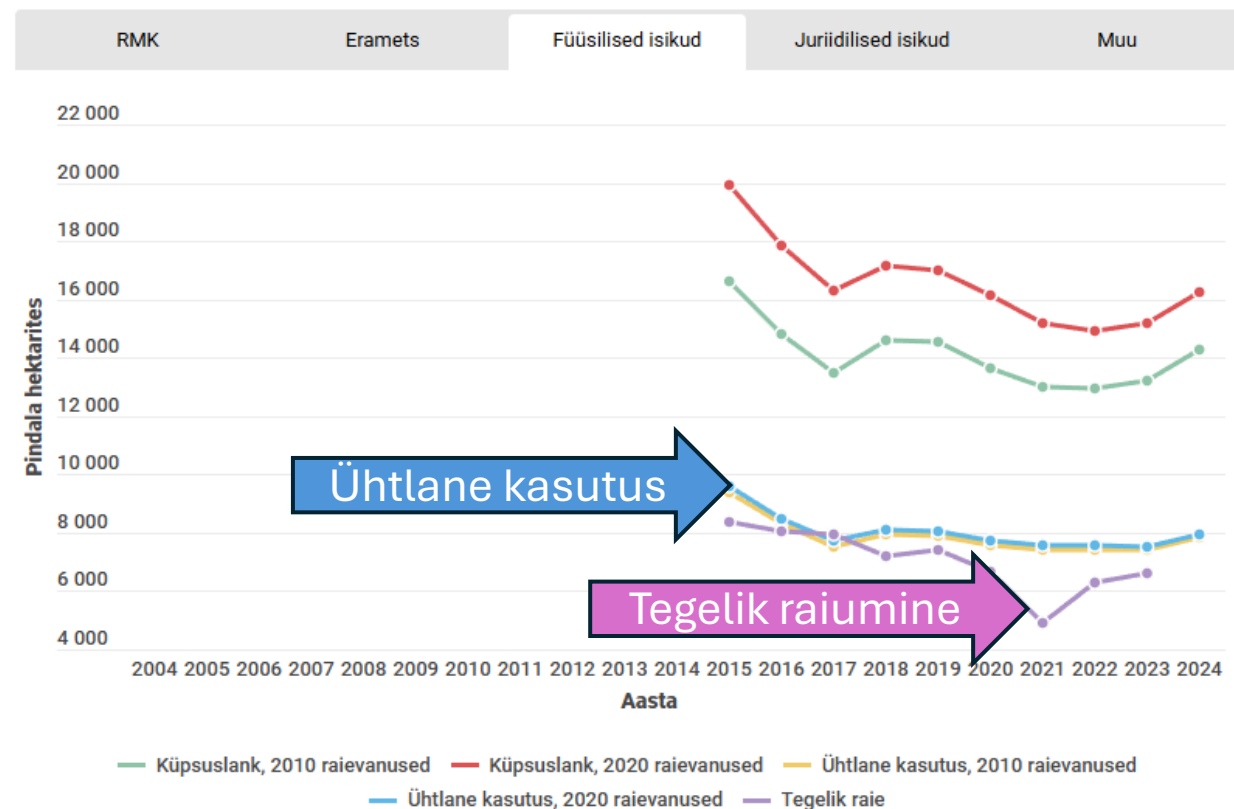
“MUU” all:

kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud (näiteks Maaülikooli Järvselja metskond), muud riigile kuuluvad maad (näiteks maa- ja ruumiamet).

Talumetsade (eraisikud) raiumine (lilla) ja ühtlane kasutus (sinine)

Raievõimalused

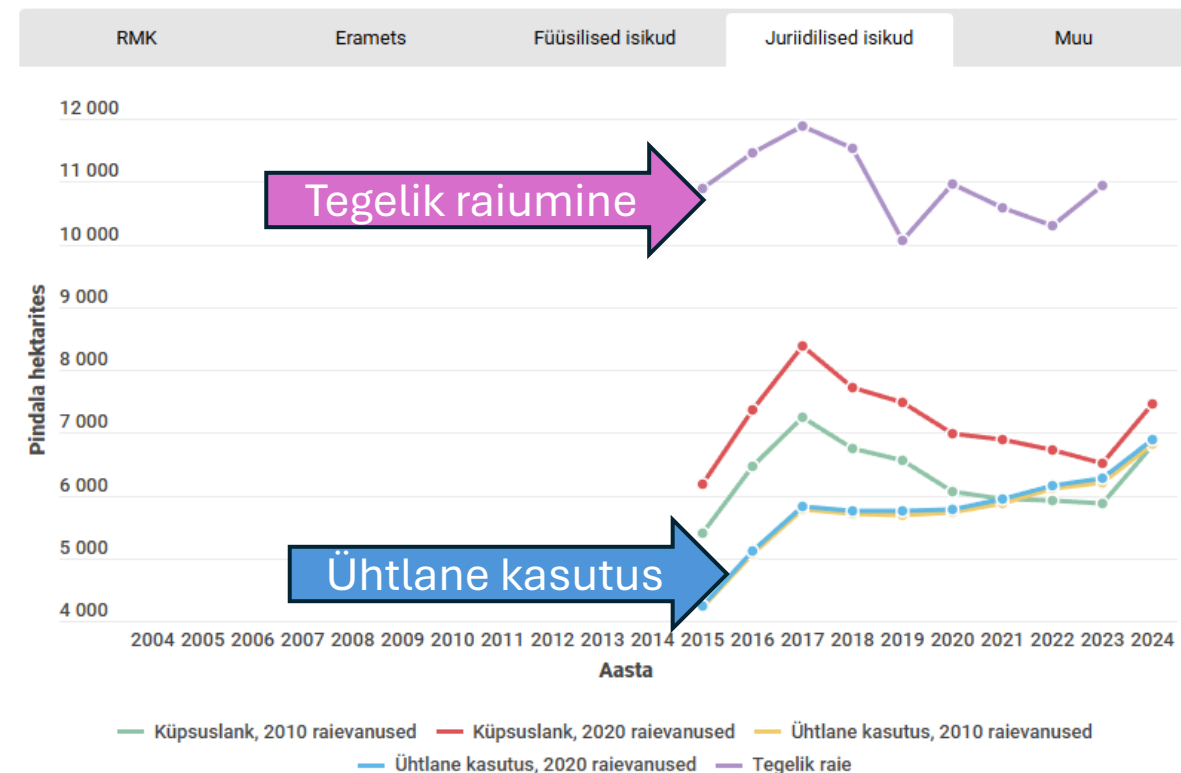
Graafikutel on kõrvutatud ühtlase kasutuse lanki ja küpsuslanki tegelike lageraieetega. Arvestatud on kuute peamist puuliiki ning Va ja Vb boniteediklass on arvestusest väljas. Raievanustena on kasutatud 2010. ja 2020. aasta metsanduse arengukava omasid.

Ettevõtlusmetsade (juriidilised isikud) raiumine (lilla) ja ühtlane kasutus (sinine)

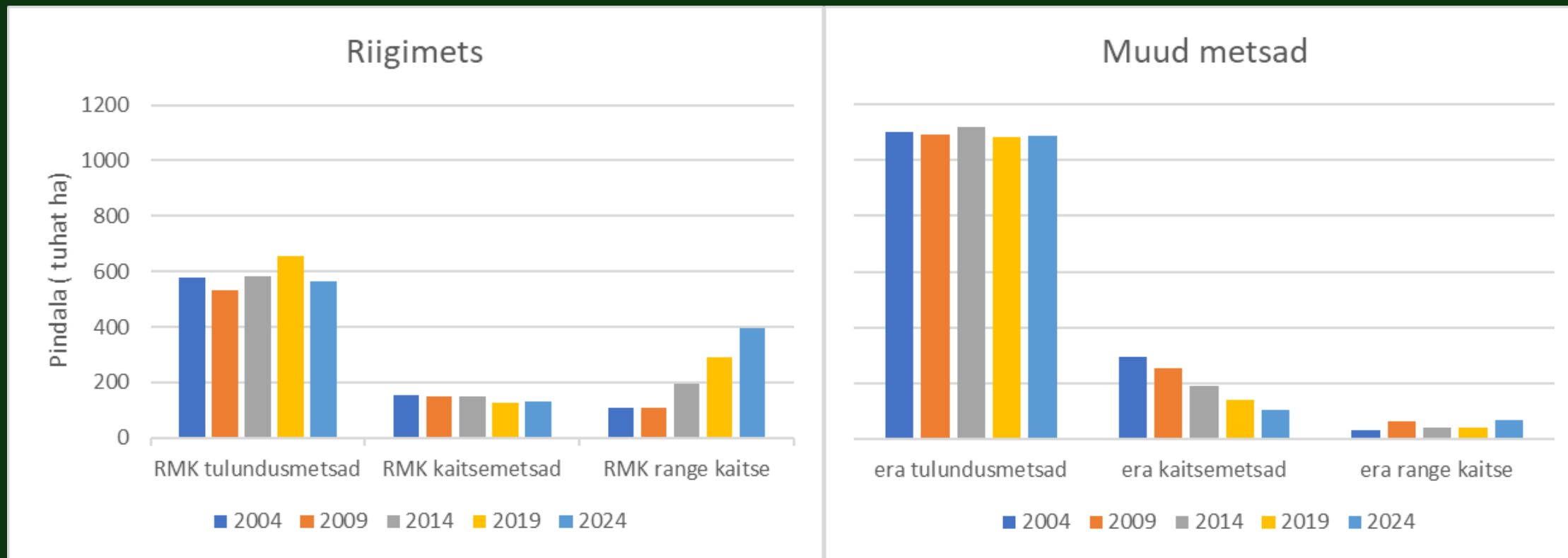
Raievõimalused

Graafikutel on kõrvutatud ühtlase kasutuse lanki ja küpsuslanki tegelike lageraieetega. Arvestatud on kuute peamist puuliiki ning Va ja Vb boniteediklass on arvestusest väljas. Raievanustena on kasutatud 2010. ja 2020. aasta metsanduse arengukava omasid.

Kaitsealad: kas põhjus metsamajanduse hääbumiseks?

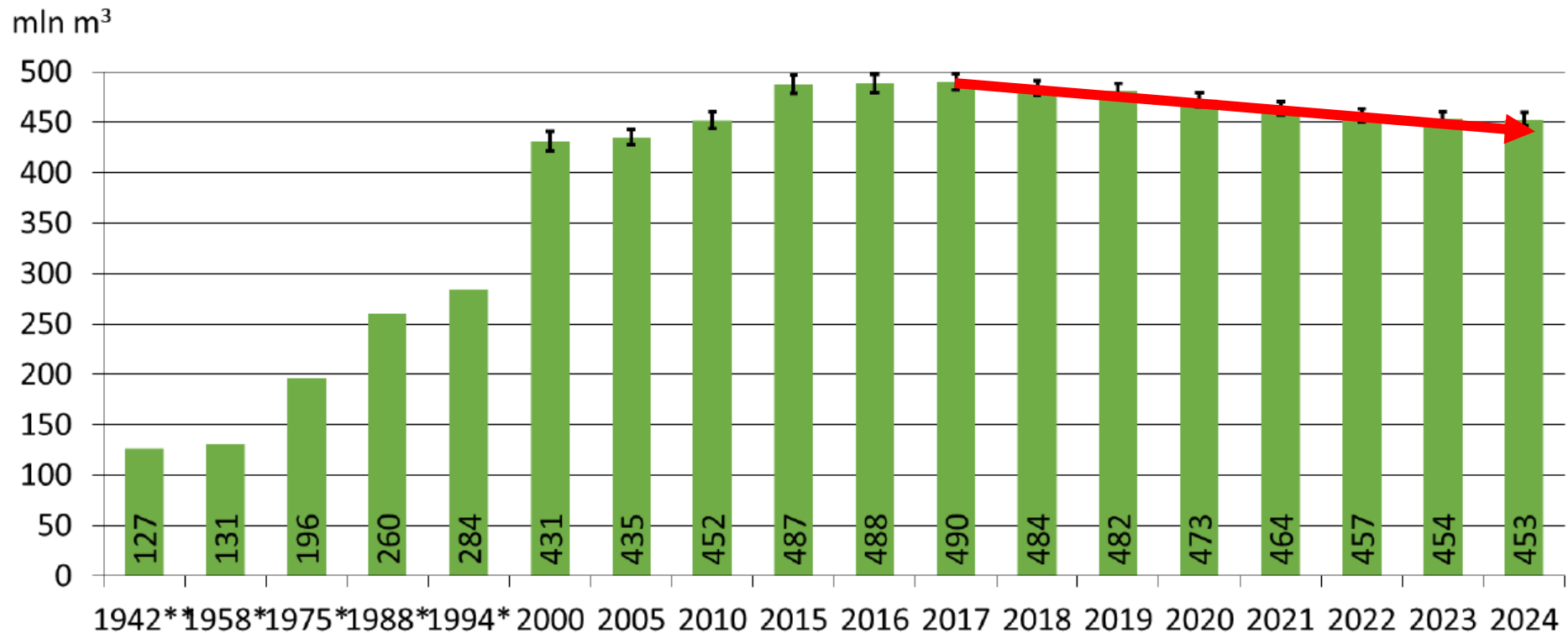
- Enamik kaitsealadest on koondunud riigimetsa
- Viimasel kümnendil täideti ammu antud kaitsealadega seotud lubadused

*2022. aastal muudeti SMI metoodikat („range kaitse alla“ arvestatakse rohkem alasid). Näiteks RMK andmetel on 2024. aastal range kaitse all olev pindala SMI andmetega võrreldes ligikaudu 40 000 ha väiksem (ja tulundusmetsa pindala vastavalt suurem).

Metsa puidutagavara muutused:

Üleraiumine 37 mln m³ alates 2017. aastast, kui arvestada ainult majandatavate metsadega, siis on see palju suurem

* Lausmetsakorraldus

** Akadeemilise metsaseltsi toimetised V

Alates 1999. aastast on kasutusel statistiline

- Forest Europe'i kontseptsioon: raiemahud ei ületa majandatavate metsade puidu kasutatavat netojuurdekasvu, s.t.

majandatavate metsade tagavara ei vähene

Indikaator: tasakaalus juurdekasv ja raied

3.1 Increment and fellings – „Balance between net annual increment and annual fellings of wood on forest available for wood supply“

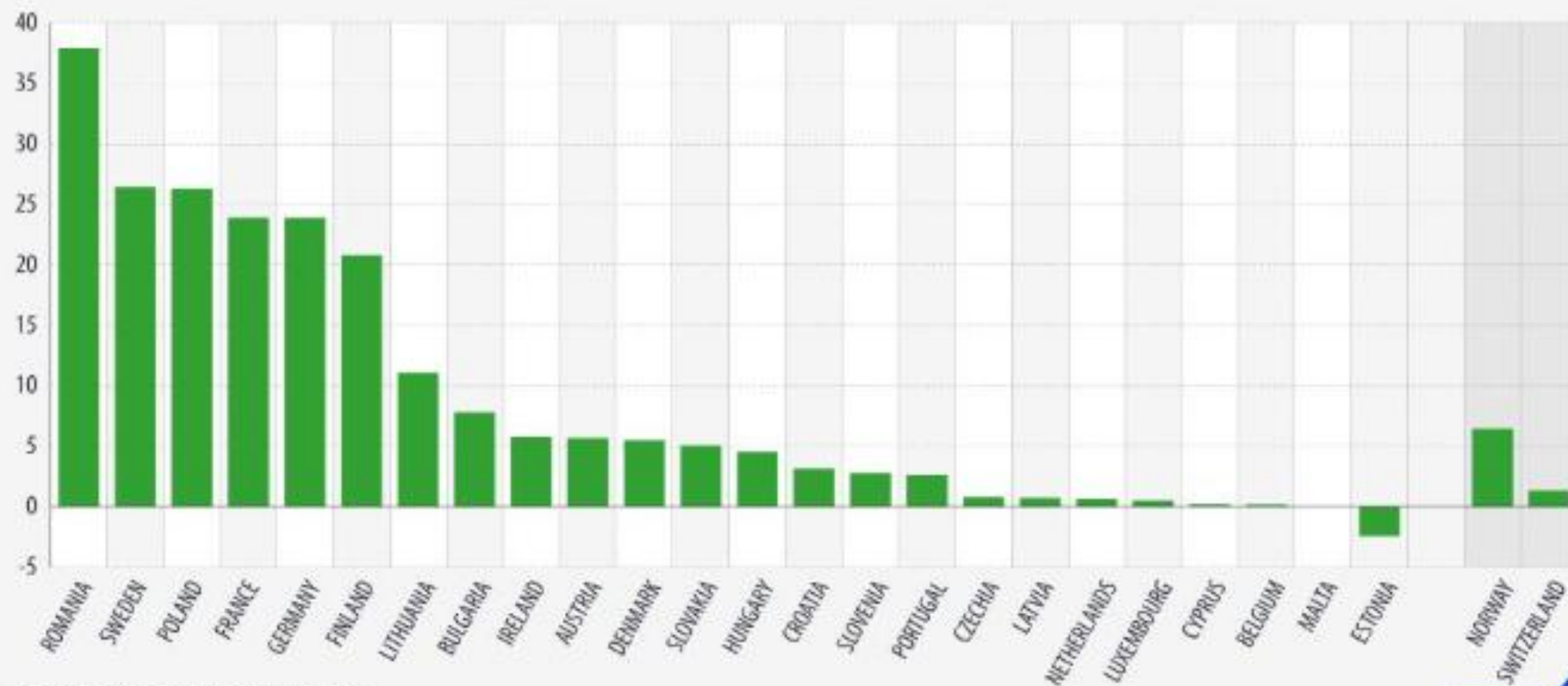
- Eesti on kinnitanud 1990. aastatel valmisolekut seda järgida >
LULUCF põhimõtted

Neid kahte kontseptsiooni ei saa ÜHESKOOS kasutada

- Eestis muudeti kontseptsiooni:
küpsusvanusesse jõudnud mets raiutakse
- Kuna vanuseline jaotus pole ühtlane ja raievanuseid on ka korduvalt alandatud, siis:
 - raiutakse metsi lähikümnenenditel palju;
 - toimub suur tagavara langus;
 - vanuseline jaotus ei ühtlustu, vaid hoopis ebaühtlus suureneb.
- Puidutagavara prognoos
 - 2020. a 490 milj tm >
 - 2050. a u 400 milj tm; ei taastu

Forest growth after harvest, 2023

(million cubic meters)

Data not available for Greece, Spain and Italy.

Lahendused: jätkusuutlik puiduvarude kasutamine

- Praegu on uuendusraie pindala aastas keskmiselt 34 000 ha (SMI)
- Uuendusraie ühtlase kasutuse korral 27 000 ha/a
 - praeguste raievanuste ja küpsusdiameetrite järgi;
 - raieparameetrid on viidud madalaks, mistõttu tagavara väheneb 60 aasta jooksul keskmiselt 1,5 milj tm aastas
- „tagavara ei vähene“ 22 000 ha/a uuendusraie puhul

LIIKUMINE JÄTKUSUUTLIKU METSANDUSE POOLE

- Kriitiline tööriist: kaotada küpsusdiameetrid (piirab raie viljakates männikutes)
- Lisaks: raievanuste tõstmine

Järeldus – senine metsaseaduse sätete tulemus
on jätkusuutmatu metsade majandamine

Mis teha? – Metsaseaduse reform

Põhisuund: üleraiumise võimaluse piiramine

Esimene prioriteet: loobumine diameetripõhisest raiest

Raievanuste tõstmise puhul – kaaluda võiks viljakates kuusikutes raievanuse vähemat tõstmist

Mis juhtub, kui seda mitte teha?

Metsa ökoloogiliste funktsioonide kiire taandareng tekitab probleeme kogu ühiskonnale

Metsatööstus satub veelgi suurema löögi alla kui praegune toormekriis (tingitud üleinvesteeringist)

- **Valitsus ei toeta eelnõu 890 SE.**
- **Põhjendus: raievanuse tõstmine ja diameetiraie kaotamine piiraks metsaomanike otsuseid – TEEB SEDA PRAEGUGI – ÜLERAIE VÄLTIMISEKS PEAB VEELGI ENAM TEGEMA.**
- Valitsuse hinnangul võib see: **lükata raiet 10–15 aastat edasi;**
 - suurendada kahjustusriski – **POLE SISULINE ARGUMENT**
 - vähendada puidu- ja metsatulu – **SEE TULU VÄHENEB LÄHITULEVIKUS NIIKUINII, KUI SEDA SAMMU EI ASTU, AGA SIIS ON TULEMUS hiljem VEELGI VALUSAM KUI PRAEGU**

RMK hinnangul tooks see kaasa **väiksema raiemahu, väiksema tulu ja vähem raha looduskaitseks ning taristuks. SAMA ARGUMENT, MIS EELMISE VÄITE PUHUL: HETKE KAHJU VÄLTIMISEKS LÜKATAKSE SEE TULEVIKKU, KUS KAHJU ON VEEL SUUREM.**

Ei sõnagi sellest, et metsa peaks ka homseks jätkuma!

Aitäh!

Andmed:

1. Raul Rosenvaldi ettekanne Riigikogu metsakonverentsilt „Et mets ei läheks metsa“:

https://youtu.be/cAqRmw_CALc?si=FVK51Bm3FrqcdLQd

2. SMI